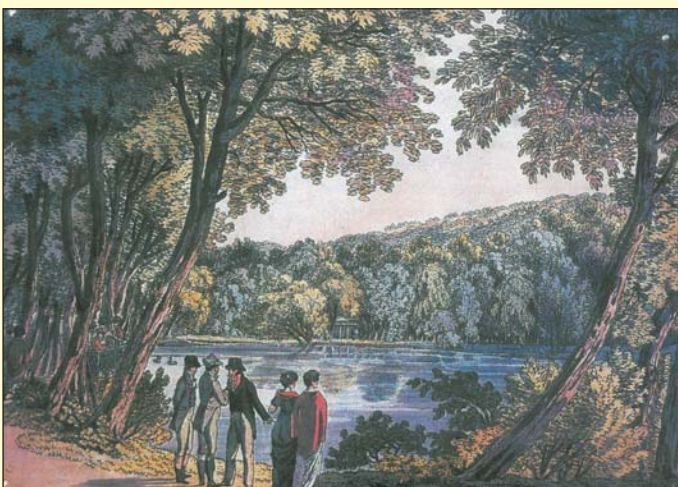

čtení

PŘÍLOHA TEPLICKÝCH & ÚSTECKÝCH INZERÁTŮ

Teplické proměny

ZÁMECKÁ ZAHRADA

Barevná kolorovaná kresba z 19. století zachycuje Zámeckou zahradu s horním rybníkem a promenádou zdejším hostů. V pozadí spatříme jeden z pavilónků, který přežil až do dnešní doby.

V roce 1585 koupil teplické panství Radslav Vchynský, jinak též řečený Bohatý. Proto si též mohl dovolit znovu koupit Doubavskou horu, ale i další pozemky, přičemž tato panství spojil s teplickým. Právě tehdy došlo i k dokončení výstavby zámeckých budov, právě tak jako k založení Zámecké zahrady.

K Zámecké zahradě patřil rovněž velký rybník s labutěmi, divokými husami a malý rybník pod ním. Už od dávných časů stával uprostřed dolního rybníku malý ostrůvek, který byl vyhledáván zejména ptactvem. To zde mělo skutečně klid a nikdo je nemohl vyrušovat. Jeden z básníků dřívější doby se o něm dokonce vyjádřil, že se jedná o rybník, "na

němž uprostřed Neptuna bůh pohanský leží." Původní barokní vzhled zahrady pak přiřadil Bohuslav Balbín v 17. století k nejkrásnějším zahradním dílům v Českém království.

Při pozdější úpravě zámeckého parku podle francouzského vzoru byly propojeny do jednoho celku složité sestavy květinových záhonů, bludiště a grotty s užitkovou částí zahrady. S klasicistní přestavbou zámku, za vlády teplického knížete Jana Nepomuka Clary-Aldringena, začala rovněž přeměna původní barokní zahrady ve francouzském stylu na anglický přírodní park, jehož scénérii obohacovaly dekorativní vázy, sochy, gloriety a další romantické stavbičky.

Už v době panství Vchynských v 17. století spojily Ptáčí schody menší zahradu na nádvoří zámku s dolejší, kde se nacházel domek pro ptactvo. Nová voliéra z 18. století je pak dílem panského stavitele Christiana Laglera. Větší část zdí obehnané zahrady byla pro návštěvníky otevřena přes den, ale na noc se vždy zamýkala. Krásně tepaná mříž sem potom uzavírala přístup z Kostelní ulice.

Zámecká zahrada knížete Claryho se vyznačovala mohutnými staletými stromy, širokými plochami trávníků s pečlivě udržovanými cestami promenád, které zvaly k opakovaným návštěvám nejen příznivce šlechtického rodu, ale i mnoho hostů města a zejména lázní. V hlavní aleji se v do-

bě koncertů setkávali známí, navazovala se nová přátelství a vlastně tady probíhala i módní přehlídka téměř celé Evropy. Restaurace i dvůr, ležící na jihovýchodním konci zahrady, se pak staraly o občerstvení a veškeré potřeby návštěvníků.

Na promenádách v Zámeckém parku bylo možné potkat celou řadu významných osobností. V roce 1812 zde např. došlo k proslulému setkání dvou uměleckých velikánů - Ludwiga van Beethovena a J. W. Goetha s rakouskou císařskou rodinou.

Dobová kresba Zámecké zahrady z první poloviny 19. století.

Jedna z promenádních cest v Zámecké zahradě vede kolem dřevěného přístavku s vyřezávanými obrubami štítů, kde dříve stávaly gondoly pro panstvo. V pozdější době sloužil jako úschovna loděk. Cesty a zákoutí v Zámecké zahradě zvou k procházkám a odpočinku i dnes.

V pozdější době, kdy tu došlo k postavení klecí a výběhů pro zvířata i vzácné ptactvo, sem zase přicházelo množství dětí s rodiči. V největším z výběhů se nacházeli medvídci mývalové, ale ti obvykle celý den většinou jen prospali, což nebylo pro návštěvníky tou pravou atrakcí. Proto medvídky časem nahradily temperamenní, hbité a zábavné opice. Podle toho se tomuto místu také začalo říkat "u opiček". Tato před časem obnovená část Zámecké

zahrady spolu s koutkem pro děti i přístavu s loďkami přispěla v posledních letech k přitažlivosti těchto míst, která za pěkného počasí lákají k procházkám i k posezení.

(Při uvádění historických údajů a skutečností autor vycházel z podkladů Regionálního muzea v Teplicích a ze zpracovaných a odcitovaných textů Jitky Budínské.)

PAVEL KOVÁŘ

Zahradní a plesový dům s pavilónkem patřil v dávných časech k nejnavštěvovaným místům Zámecké zahrady. Dnes zde najdete Casino a restauraci.

Ústecké proměny

PRVNÍ ÚSTECKÉ BIOGRAFY

Obyvatelé města Ústí nad Labem jako jedni z prvních v Čechách měli možnost zhlédnout pohyblivé kinematografické obrazy již ve dnech 24. až 30. března roku 1897. Pro zajímavost - bratři Lumiérové předvedli svůj první film 22. března 1895 v Paříži a první biograf otevřeli 28. prosince téhož roku v kavárně Grand Café na pařížském bulváru Kapucínů. Praha pak shlédla první Lumiérové filmy 22. října 1896.

O prvním ústeckém kinematografickém představení se kromě několika krátkých oznámení v denním tisku nedochovaly žádné prameny. Z novinových notic vyplývá, že představení se uskutečnilo v Kneipově sále ústecké Turnhale,

V sezóně 1908 až 1909 promítal kočovný kinematograf bratří Oeserů v sále „HOTELU 1900“, který stával na rohu Pivovarské a velké Hradební ulice. Na snímku z roku 1920 jej spatříme zcela vlevo. Dům, ve kterém se hotel nacházel, už dávno nestojí.

což je dnes zadní sál restaurace Budvarka ve Vaničkově ulici. Kdo tato představení provozoval a jaké filmy se zde hrály, není známo. O přestávkách mezi filmy byl předváděn gramofon s na místě pořizovanými nahrávkami ústecké městské hudby a místních umělců. Při promítání se užívalo plynového světla. Obecenstvo bylo proto vybízeno, aby navštěvovalo zejména večerní představení, kdy tlak plynu v městské síti byl vyšší a "světelné obrazy" jasnější a zřetelnější.

Další z ústeckých představení se uskutečnilo 3. října 1897 a pak až zase v roce 1903, kdy se součástí velké průmyslové výstavy v Ústí nad Labem stal i výstavní kinematograf. Tehdejší projekce by-

la ovšem velmi nedokonalá a od mihotavých obrázků bolety oči.

V roce 1904 hostoval v Ústí známý kočovný kinematograf bratří Oeserů. Promítalo se ve zvláštním stanu postaveném na louce nad budovou gymnázia (Zelená škola) ve Velké hradební. Oeserové rovněž v této době natočili první film v dějinách Ústí nad Labem. Jednalo se o záběry církevního procesí ve městě, které se však s největší pravděpodobností nedochovaly. Kinematograf bratří Oeserů pak zavítal do Ústí nad Labem ještě jednou v sezóně 1908 až 1909. Tehdy se však již promítalo v sále "Hotelu 1900" na rohu Pivovarské a Velké hradební. Od roku 1905 působily na Ústecku kočovné ki-

nematografy Františka Eisenhamera a Josefa Kramuela, o nichž se však bližší zprávy nedochovaly. V červenci roku 1909 se pak v Ústí uskutečnilo také první představení kočovného kinematografu Josefa Hasenkopfa.

Během dalších let a desetiletí vystřídaly kočovné filmové společnosti i stálá kina. Ale i ta měnila svá stanoviště a zvláště během posledních dvaceti let postupně zanikala. Jedno z tradičních ústeckých kin s dlouhodobým působením, které přežilo až do dnešní doby, je pak kino Hranicář. Do něho chodilo na filmová představení už též několik generací - od nejstarších pamětníků až po současné nejmladší ročníky.

PAVEL KOVÁŘ

Zcela první filmové představení shlédli Ústečané právě v sále této Turnhaly. Dnes se jedná o zadní sál restaurace Budvarka ve Vaničkově ulici, hned za divadlem. Snímek byl pořízen roku 1896, rok před prvním promítáním.

Červnové pranostiky

- Chladý květen, červen vlažný - je pro sýpky, sudy blažný.
- Co červen nedá do klasu, červenec nažene v času.
- Červen dá jahody a seče kosami louky.
- V červnu chtějí včely stavět.
- V červnu rolník ví, jaké bude posvícení, zda bohaté či chudé.
- Má-li v červnu duha konec v dolínách, budou plískanice, má-li na kopcích, budou časy pěkné.
- Jak se v červnu měsíc plní, náhlých bouřek moc se vlní.
- Když v červnu severní větry vějí, tu se bouřky opozdějí.
- Když na Medarda (8. 6.) prší, voda břehy vrší.
- Plačtivý Barnabáš (11. 6.) - úroda na vinicích.
- Svatý Vít (15. 6.) trávej dáva pít.
- Na svatého Aloise (21. 6.) posečeš louku nejsnáze.
- Na svatého Jána (24. 6.) jasně - vozí se seno krásně.
- Svatý Ladislav (27. 6.) sedm neděl své počasí dodrží.
- Petr a Pavel (29. 6.) chodí s nůši, kořinky a houby suší.

PAVEL KOVÁŘ